

แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา

Formation Guidelines of Village Fund Internal Control System

in Songkhla Province

ฐิติมา จุลจินดา

พัชรินทร์ บุญนุ่น

สาขาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยรัตภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบประมาณเงินงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการวางระบบการควบคุมภายในให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านภายใต้องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบตามแนวคิดของ COSO และใช้เป็นแนวทางสำหรับการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่อื่นๆ ที่มีรูปแบบและขนาดใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ประธานกองทุน ตรวจสอบบัญชี เภรัญญิก ผู้ช่วยเพรรัญญิก ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา รวมจำนวน 350 คน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 แหล่งข้อมูลคือ 1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง 2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิซึ่งได้จากการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากนโยบายในการดำเนินงาน โครงสร้าง ตลอดจนสังเกตการณ์ ระเบียบข้อกำหนด คู่มือในการปฏิบัติงาน เอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้าน รวมถึงได้ทำการศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า การวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา มีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกับแนวทางของ COSO โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่าในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม มีการจัดทำได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอยู่ในเกณฑ์ มาก กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี เหมาะสม รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการควบคุม ซึ่งมีการดำเนินงานในส่วนของกิจกรรมการควบคุมอยู่ในเกณฑ์ มาก เช่นกัน ส่วนในด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล นั้นอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งระดับการควบคุมภายในยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย ในส่วนของการประชุม การชี้แจง ประชาสัมพันธ์ ข่าวสาร การประเมินความเสี่ยงของการตรวจสอบลูกหนี้ การติดตามหนี้ ตลอดจนการตรวจสอบความเหมาะสมของคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้าน เหล่านี้ควรมีการปรับปรุงในระบบการควบคุมภายในให้ถูกต้อง เพียงพอ และเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของกองทุนหมู่บ้านให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : กองทุนหมู่บ้าน, การควบคุมภายใน, COSO

Abstract

This research aimed to study the guidelines for planning an internal control system of village fund in Songkhla province, and to promote the guidelines of the internal control system for the village fund committee according to the framework of 5 components of COSO. The guidelines had also been used for the village fund in other similar size and format area. The sample in the study was 350 persons who were responsible for the village fund operation including the fund managers, audit accountants, treasurers and assistant treasurers in Songkhla province. The data was collected from 2 sources: 1) the primary sources were collected from the questionnaire and the interviews from the relevant people, 2) the secondary sources were derived from the study of additional information such as the operational policy, the working structure as well as the observations, regulations, operating instructions, documents used in the operation of the village fund and also from the study, textbooks, papers, articles and related research.

The results of the research revealed that the internal control system of village fund in Songkhla province was in consistent with and similar to the COSO framework that showed at a moderate level. The internal control system of village fund in Songkhla province revealed that the control environment had effectively done which showed at a high level. The village fund has a well-regulated environment of control. Then the aspect of control activity was also well-operated that showed at a high level. However, the aspect of risk management, information and communication, monitoring and evaluation showed at a moderate level, respectively. The internal control system was slightly deficient in the meeting, the news announcement, the risk assessment of debtors examination, the dunning and the consideration of the village fund committee qualification. These factors should be improved in an adequate and appropriate to the internal control system in order to increase the efficiency of the village fund.

Keywords : village fund, internal control system, COSO

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงจากหลายท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ศรัณย์ ชูเกียรติ หัวหน้าภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้วิจัยฉบับนี้มีความเรียบร้อยสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ และคณะกรรมการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลที่สำคัญต่างๆ และกรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ อันเป็นผลให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่สนับสนุนการศึกษา และเป็นกำลังใจสำคัญให้กับผู้ศึกษา ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา รวมทั้ง เพื่อนร่วมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกองทุนหมู่บ้าน หน่วยงานอื่นๆ ที่มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียงกัน และผู้ที่ให้ความสนใจได้ไม่มากนักน้อย หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ฐิติมา จุลจินดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 ทฤษฎี และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชน	5
2.2 การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.3 หลักการบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชน	16
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน	18
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	27
3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลของการวิจัย	
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	29
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบ การควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา	31
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	36
5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบ การควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา	36
5.3 ข้อเสนอแนะ	37
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก	
แบบสอบถาม	43
ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์	53
ประวัติผู้จัดทำ	57

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	26
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ	29
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอายุ	29
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา	30
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือ หน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกัน	30
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระยะเวลาในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม	30
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายใน	31

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

หน้า

4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อใช้สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ และลดรายจ่าย หรือสำหรับการ ส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวมอื่นใดให้แก่ประชาชนใน หมู่บ้าน อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สำหรับนโยบายของกองทุนหมู่บ้านนั้นเป็นการ สร้างโอกาสให้กับประชาชน ชุมชนสร้างแหล่งเงินทุนของตนเอง สร้างรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการ ระหว่างภาคการเมือง ข้าราชการ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางและ เครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยยึดหลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน อีกทั้งยัง เพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองเพื่อสร้าง ศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านเพื่อนำ ไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต โดยการสนับสนุนของรัฐบาล

จากการตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ที่ผ่านมาพบประเด็นปัญหาสำคัญ และมี แนวโน้มที่จะแผ่ขยายเพิ่มขึ้นทุกปี คือ กองทุนหมู่บ้านมีหนี้ค้างชำระ และเงินขาดบัญชี โดยกองทุนบาง แห่งอาจจัดได้ว่าอยู่ในภาวะวิกฤต ไม่ได้ดำเนินกิจการมาเป็นเวลาหลายปีและไม่มีเงินคงเหลือในบัญชี กองทุน ซึ่งปัญหาหนี้ค้างชำระหรือเงินขาดบัญชี ส่งผลกระทบต่อตรงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อ การใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของ การดำเนินโครงการ และอาจมีผลต่อโครงการอื่นๆ ของรัฐที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน หรือในอนาคต ต่อไป กรณีมีเงื่อนไขในการดำเนินงานเหมือนกัน โดยจะทำให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนิน โครงการให้ประสบผลสำเร็จได้โดยยาก เช่น โครงการโคกกลั่นตัว โครงการกัญยืมทางการศึกษา เป็นต้น ซึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว เนื่องจากช่วงเริ่มต้นของการดำเนินการเป็นไปอย่างรีบเร่ง โดยมุ่งเป้าหมายจัดตั้งกองทุนให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ ทำให้การจัดตั้งกองทุนต้องรีบ ดำเนินการโดยไม่ได้คำนึงถึงความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนอย่างแท้จริง ขาดการประชาสัมพันธ์ทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการให้กับประชาชนทั่วไปได้เข้าใจถึงหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการ อย่างชัดเจน หน่วยงานที่รับผิดชอบขาดการติดตาม แก้ไขปัญหาอย่างเคร่งครัด จริงจัง หรือไม่ได้นำไปสู่ การแก้ปัญหาอย่างแท้จริง และปัญหาการแทรกแซงทางด้านการเมือง (สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน , รายงานการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : ออนไลน์)

จังหวัดสงขลามีจำนวนกองทุนหมู่บ้านจำนวน 1,101 กองทุน และนับเป็นอีกเขตพื้นที่หนึ่งที่กองทุนหมู่บ้านประสบกับปัญหาเหล่านี้ ซึ่งจากรายงานผลการปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดสงขลา พบว่าเกิดปัญหาและอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการบางกองทุนบางคน เข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเพียงพอ มีการบริหารงานไม่โปร่งใส ไม่ปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน และบางกองทุนไม่มีการจัดทำ บัญชี และทะเบียนต่าง ๆ ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) กำหนด อีกทั้งคณะกรรมการบางคนยังมีประวัติไม่ดีด้านการเงิน

2. ด้านสมาชิกกองทุน บางส่วนเข้ามาเป็นสมาชิกเพื่อกู้เงินอย่างเดียว ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่ชำระเงินคืนตามสัญญา ขาดจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในกองทุน และปัญหาจากการเลือกคนที่มีปัญหาด้านการเงินมาเป็นคณะกรรมการ

3. ด้านชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนน้อย เกิดความขัดแย้งในชุมชน ส่งผลกระทบต่อกองทุน

4. ด้านอื่นๆ ในเรื่องของระเบียบ ขั้นตอนการปฏิบัติในการชำระหนี้คืนเงินกู้มีหลายขั้นตอน สมาชิกไม่สะดวกที่จะมาชำระ เงินเองที่ธนาคาร ธนาคารจะไม่รับชำระหนี้คืนเป็นรายบุคคล

ทั้งนี้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ที่ยังไม่ได้รับการปรับปรุงหรือแก้ไขอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องจากขาดระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ทำให้ขาดการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตามโครงการเป็นรายกองทุนทุกแห่ง และผลการดำเนินงานของหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินงานตามโครงการและได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานในแต่ละปี ทำให้ไม่ทราบปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดที่แท้จริงของการดำเนินงานตามโครงการ และไม่สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตามโครงการให้เกิดประสิทธิภาพและความยั่งยืนได้ จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายใน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในเขตจังหวัดสงขลา เพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และใช้เป็นแนวทางการควบคุมภายในเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการทำงานด้านต่างๆ แก่กองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการวางระบบการควบคุมภายในให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และใช้เป็นแนวทางสำหรับการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่อื่นๆ ที่มีรูปแบบและขนาดใกล้เคียงกัน

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินงาน สภาพปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายใน โดยจัดเก็บข้อมูลจากบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ประธานกองทุน ตรวจสอบบัญชี เภรัณูญิก ผู้ช่วยเรัณูญิก รวมทั้งเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาจำนวน 1,101 กองทุน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อแสดงให้เห็นผู้บริหารและคณะปฏิบัติงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้ทราบถึงแนวทางในวางระบบการควบคุมภายใน ตลอดจนทราบถึงปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานของหน่วยงานกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา

1.5 ทฤษฎี และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ คือ ศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO ลักษณะของการควบคุมภายในที่ใช้ในระบบงานบัญชี ลักษณะของระบบการควบคุมภายในที่ดี การจัดทำบัญชีและการตรวจสอบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ลักษณะประชากรศาสตร์ของพนักงานกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานภาพ
4. ระดับการศึกษา
5. ประสบการณ์ในการทำงาน
6. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรอิสระ การควบคุมภายในตามแนวทางของ COSO ประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมของการควบคุม
2. การประเมินความเสี่ยง
3. กิจกรรมควบคุม
4. สารสนเทศและการสื่อสาร
5. การติดตามและประเมินผล

ตัวแปรตาม สามารถวัดได้จากความเข้าใจในการนำระบบการควบคุมภายในมาใช้ในการปฏิบัติงานประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการรายงานทางการเงิน และด้านการปฏิบัติให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ และนโยบาย

ตัวแปรอิสระ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง พ.ศ. 2547 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ดังต่อไปนี้

“กองทุนหมู่บ้าน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองแล้วแต่กรณี

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา หรือเขตพื้นที่อื่น ทั้งนี้โดยมีขอบเขตตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง แล้วแต่กรณี

“กรรมการกองทุนหมู่บ้าน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านหรือกรรมการในคณะ กรรมการกองทุน ชุมชนเมืองแล้วแต่กรณี

วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ. ศ. 2547 กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ไว้ 5 ประการดังนี้

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายหรือสำหรับการส่งเสริมและพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการ หรือประโยชน์ส่วนรวม อื่นให้ แก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน เร่งด่วนสำหรับประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

3) รับฝากเงินจากสมาชิกและจัดหาทุนจากแหล่ง เงินทุนอื่น เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์

4) ให้อุปถัมภ์เงินแก่กองทุนหมู่บ้านอื่นเพื่อประโยชน์ในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5) กระทำการใดๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต สวัสดิภาพ และสวัสดิการของสมาชิกหรือประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ของกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

และนอกจากนี้ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ยังเป็นโครงการภายใต้แผนปฏิบัติ ไทยเข้มแข็ง 2555 ที่ใช้เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อฟื้นฟู และเสริมสร้างความมั่นคง ทางด้านเศรษฐกิจ พ. ศ. 2552 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองมี เงินทุนเพิ่มขึ้นสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินของประชาชน และรับรองความต้องการเงินทุนเพื่อ ประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ปรัชญาและหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่นชุม
 - 2) ชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้าน และชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของ
- ตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
 - 4) เชื่อมโยงกับบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนราชการเอกชนและประชาสังคม
 - 5) การกระจายอำนาจในท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย

- 1) เงินที่คณะกรรมการจัดสรรให้
 - 2) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
 - 3) เดือนที่สมาชิกนำมาลงหุ้นหรือฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการ
- กำหนด
- 4) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่กองทุนหมู่บ้านได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพัน
- ใดๆ
- 5) ดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน

บัญชีกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแบ่งบัญชีกองทุนออกเป็น 4 บัญชีดังนี้

- 1) บัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีที่ 1 หมายความว่า บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ ชื่อ กองทุนหมู่บ้าน (ชื่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง) ซึ่งกองทุนหมู่บ้าน เปิดไว้รองรับเงินจัดสรรจากรัฐบาล
- 2) บัญชีเงินสะสมหรือบัญชีที่ หมายความว่าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อ กองทุนหมู่บ้าน (ชื่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง) ซึ่งกองทุนหมู่บ้านเปิดไว้รองรับเงินฝากประเภทอื่น นอกเหนือจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล
- 3) บัญชีเงินกู้ยืมหรือบัญชีที่สามหมายความว่า บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อ กองทุนหมู่บ้าน (ชื่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง) ซึ่งกองทุนหมู่บ้านเปิดไว้รองรับการกู้ยืมเงินจากสถาบัน การเงิน
- 4) บัญชีเงินอุดหนุนหรือบัญชีที่ 4 หมายความว่าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อ กองทุนหมู่บ้าน (ชื่อหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง) ชื่อกองทุนหมู่บ้านเปิดไว้รองรับเงินอุดหนุน หรือเงิน บริจาค

ทั้งนี้ เงินที่แต่ละหมู่บ้านได้รับนั้นไม่ได้ส่งไปยังหมู่บ้านโดยตรงแต่เป็นการส่งผ่านธนาคารออมสิน หรือ อ.ก.ส. ไกล่หมู่บ้านที่กองทุนหมู่บ้านเปิดไว้รองรับเงินจัดสรรจากรัฐบาล และเมื่อสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านได้รับอนุมัติสินเชื่อจากกรรมการกองทุนแล้วธนาคารจะโอนเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้าน หรือบัญชีที่ 1 เข้าบัญชีของผู้กู้เงินตามวงเงินที่ได้รับอนุมัติ

การกู้ยืมเงินและชำระคืนเงินกู้

สมาชิกที่จะขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนและยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้พิจารณาเงินกู้ โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวน 20,000 บาท และในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้ให้กับรายใดเกินกว่าจำนวนเงินที่กำหนดไว้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งจะไม่เกินจำนวน 50,000 บาทในส่วนของระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ซึ่งให้กู้ยืมจากเงินและดอกเบี้ยหรือผลอันเกิดจากเงินที่ได้รับจากการจัดสรร หรือสมทบจากสำนักงาน ให้ผู้กู้หรือผู้ยืมชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญายกเว้นเงินบัญชีอื่น

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.) ประกอบด้วย

- 1) นายกรัฐมนตรีหรือผู้ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานหรือกรรมการ
- 2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
- 3) รัฐมนตรีว่าด้วยกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
- 4) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีปลัดกระทรวงการคลังปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ปลัดกระทรวงมหาดไทยปลัดกระทรวงแรงงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีผู้อำนวยการสำนักงานประมาณอธิบดีกรมพัฒนาชุมชนอธิบดีบัญชีกลางเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง
- 5) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมาจากผู้แทนกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวนสิบสี่คน
- 6) ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน

ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการโดยคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) จัดหาเงินทุนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้าน

- 3) กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงินและการจ่ายเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 4) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการนำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติไปหาผลประโยชน์
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับการคัดเลือกคุณสมบัติลักษณะต้องห้ามวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนหมู่บ้านรวมทั้งการบริหารงานและประชุมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 7) ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก
- 8) ออกระเบียบเกี่ยวกับการเลิกยุบรวมหรือแยกกองทุนหมู่บ้าน
- 9) ออกระเบียบเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน
- 10) ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติลักษณะต้องห้ามวาระการดำรงตำแหน่งการพ้นจากตำแหน่งการปฏิบัติงานในหน้าที่และการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ
- 11) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนากองทุนหมู่บ้าน
- 12) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายกองทุนในทุกระดับ
- 13) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 14) รายงานผลการดำเนินการปัญหาและอุปสรรครวมทั้งจัดทำงบการเงินของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 15) ติดตามผลและประเมินผลการดำเนินการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วรายงานต่อคณะรัฐมนตรี
- 16) ออกประกาศระเบียบข้อบังคับหรือคำสั่งเพื่อดำเนินการให้เป็นไป ตามพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.2 การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาสังคม เศรษฐกิจ ไว้ 9 ประการ (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544 : 4) ซึ่งเป็นนโยบายที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น การพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การจัดตั้งธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544 : 2) หมายถึง ทูตที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยรัฐได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชน แห่งละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการบริหารจัดการ

เงินกองทุนโดยมีแนวทางการดำเนินงานกองทุนตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

2.2.1 ความหมายของคำในระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขตปกครองท้องถิ่นพิเศษและชุมชนอื่น

คณะกรรมการกองทุน หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่างๆ

หุ้น หมายถึง การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

เงินฝากสัจจะ หมายถึง เงินที่สมาชิกฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสมจะถอนหรือปิดบัญชีได้ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

เงินรับฝาก หมายถึง เงินรับฝากประเทศอื่นนอกเหนือจากฝากสัจจะ

2.2.2 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.2.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้าน

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2.4 แหล่งที่มาของเงินทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

- 1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้หรือเงินที่ได้จากการประมาณรายจ่ายประจำปี
- 2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่กองทุน
- 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินกองทุน
- 4) เงินอื่นใดนอกจาก 1) ถึง 3) ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันอื่นใด

2.2.5 หลักการในการอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 ล้านบาท

1) ความพร้อมความสนใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน และการควบคุมกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้าน

2) ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคลความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนสวัสดิการและความพร้อมในการบริหารจัดการกองทุน

3) การบริหารจัดการกองทุนที่เกื้อกูลกันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและกองทุนทางสังคม หรือกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้ง

4) การมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน ของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิกและตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนในด้านเศรษฐกิจสังคมและการพึ่งพาตนเองเพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.2.6 กลไกในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) ระดับชาติให้มีคณะกรรมการสนับสนุนโดยมีปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้แทนกระทรวงต่างๆที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ตัวแทนประชาชนเป็นอนุกรรมการและสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) กำหนดแผนการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเพื่อให้หมู่บ้านและชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

(2) สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) บูรณาการแผนงาน โครงการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกองทุน

(4) ปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้านสามารถรวมกองทุนอื่นกับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

(5) แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

2) ระดับจังหวัด ให้มีคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนจากส่วนราชการระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรประชาชนผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นอนุกรรมการ พัฒนาการจังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

(2) ให้ความเห็นชอบผลการประเมินความพร้อมของกองทุนซึ่งผ่านการประเมินจากอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

(3) สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(4) ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุวัตถุประสงค์

(5) ประสานความร่วมมือในการสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด

(6) จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ในจังหวัดเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องทราบ

(7) รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบ

(8) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ สนับสนุนระดับจังหวัด

3) ระดับอำเภอ ให้มีคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ โดยมีนายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตเป็นประธาน ผู้แทนจากส่วนราชการระดับอำเภอ ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนและอื่นๆ เป็นอนุกรรมการ พัฒนาการอำเภอหรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนเขต เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ โดยมีหน้าที่ประเมินความพร้อม สนับสนุนการเตรียมความพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมืองสนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน

2.2.7 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ตัวแทนกลุ่มและองค์กรประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิก กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และความรับผิดชอบที่จะบริหารกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองและมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียหายทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนโดยมติให้ออกของคณะกรรมการกองทุนหรือสมาชิกกองทุน

2.2.8 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการกองทุนรวมทั้งตรวจสอบ กำกับดูแลจัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน
- 2) ออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก
- 3) รับสมาชิก จัดทำทะเบียนสมาชิกทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชนและบุคคลทั่วไป
- 4) สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อุตสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนนั้น
- 5) พิจารณาให้กู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
- 6) ทำนิติกรรมสัญญาหรือกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน
- 7) จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมด ลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอและจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่รับคำร้อง
- 8) จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรร ผลตอบแทนหรือรายได้ที่เกิดจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการ คืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด หรือมอบหมายให้ คณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนแทน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้า ดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ ภายในสามสิบวัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการคัดเลือกอีกได้ แต่ไม่เกิน สองวาระติดต่อกัน ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกคณะกรรมการด้วยการดำรงตำแหน่ง ประธาน รอง ประธาน เลขานุการ เภรัณูฎีกและผู้ตรวจสอบ ส่วนที่เหลือดำรงตำแหน่งกรรมการ

2.2.9 แนวทางการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในวาระเริ่มแรกในส่วน ของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคนเพื่อจัดเวที ชาวบ้านในการชี้แจง ซึ่งจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนในหมู่บ้านทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อมและเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอให้คำ ปรึกษาและสนับสนุนการดำเนินการเลือกสรรเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมและโปร่งใส

2) การขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองที่ได้รับคัดเลือกจาก ข้อ 1) ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมตามแบบที่ กำหนด ให้ธนาคารที่ได้รับมอบหมายทำหน้าที่รับขึ้นทะเบียนแล้วส่งให้คณะกรรมการสนับสนุน ระดับจังหวัดและธนาคารสำนักงานใหญ่ เพื่อส่งต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3) การประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีหลักการจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

(1) ความพร้อมความสนใจของคณะกรรมการและประชาชนพิจารณาจาก

ก. การเข้าร่วมจัดเวทีชาวบ้านครั้งแรกเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง จำนวน 9-15 คน ซึ่งครัวเรือนที่เข้าร่วมจัดเวทีต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านจึงจะผ่านหลักเกณฑ์ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลโครงการ มากที่สุด

ข. การสมัครเป็นสมาชิกกองทุนโดยการลงหุ้นหรือฝากสัจจะออม ทรัพย์จะต้องมีผู้สมัครไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน

ค. คณะกรรมการและสมาชิกร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับกองทุน

ง. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนเป็นความพร้อมของบุคคล ในด้านคุณสมบัติของคณะกรรมการตามระเบียบกองทุนมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ กองทุนอย่างน้อย 5 คน

จ. ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินการทำงานของ คณะกรรมการโดยสมาชิก

ฉ. ความพร้อมในการบริการจัดการที่เกื้อกูลกันระหว่างกองทุนหมู่บ้านกับกองทุนอื่นๆ ที่หน่วยราชการตั้งขึ้น

ช. ความพร้อมด้านเอกสาร ได้แก่ การจัดทำระเบียบข้อบังคับการจัดการจัดทำข้อมูลหมู่บ้าน/ชุมชน (กทบ.2) ทะเบียนสมาชิก การบันทึกการประชุมคณะกรรมการ

ซ. คณะกรรมการกองทุนดำเนินการเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารออมสินเพื่อรับการโอนเงิน 1 ล้านบาท

(2) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ ดำเนินการดังนี้

ก. ให้นาการรวบรวมแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน การปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิก การเปิดบัญชีเงินฝากของธนาคาร แล้วส่งให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

ข. คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประเมินความพร้อมร่วมกับชุมชนตามแนวทางและวิธีการประเมินความพร้อมที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด ได้แก่ กระบวนการคัดเลือกกรรมการ คุณสมบัติของกรรมการตามที่ระเบียบกองทุนกำหนด ความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการจัดการ สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน มีการเปิดบัญชีเงินฝากกองทุน

ค. คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ แจ้งผลการประเมินให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อให้ความเห็นชอบผลการประเมินความพร้อมของกองทุน

ง. คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด แจ้งผลการประเมินแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านละชุมชนเมืองแห่งชาติ

จ. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านละชุมชนเมืองแห่งชาติ พิจารณาให้ความเห็นชอบการอุดหนุนเงินกองทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง พร้อมแจ้งให้นาการออมสินโอนเงินและแจ้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดทราบ

ฉ. คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแจ้งผลการอนุมัติแก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อติดต่อธนาคารในการรับโอนเงินกองทุน 1 ล้านบาท

(3) การเตรียมความพร้อมตามองค์ประกอบอื่นๆ เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านกับการพัฒนาสินค้าและการตลาด การสร้างงานสร้างรายได้และสวัสดิการสังคมของหมู่บ้าน รวมทั้งการขยายความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายการพัฒนากองทุนหมู่บ้านละชุมชนเมือง

4) การกักเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(1) ผู้มีสิทธิ์กู้ยืม ได้แก่บุคคลหรือองค์กรที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนด

(2) ประเภทการให้กู้ยืม ได้แก่ การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือลดรายจ่ายหรือเพื่อการฉุกเฉิน โดยกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาทและถ้าสมาชิกรายใดกู้เกินสองหมื่นบาท แต่ไม่เกินห้าหมื่นบาทให้เรียกประชุมสมาชิกพิจารณาชี้ขาดให้กู้ยืมเงิน การชำระคืนเงินกู้ให้พิจารณาจากความเหมาะสมแต่ละราย โดยให้ชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา โดยการนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานส่งชำระคืนเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อนเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีต่อไป

(3) ขั้นตอนการให้กู้ยืมเงิน

ก. สมาชิกยื่นคำขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนตามแบบที่กำหนด

ข. คณะกรรมการกองทุนจัดประชุมเพื่อพิจารณาอนุมัติให้กู้สำหรับรายที่ขอกู้ไม่เกินสองหมื่นบาท สำหรับรายที่ขอกู้เกินสองหมื่นบาทแต่ไม่เกินห้าหมื่นบาทให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกทั้งหมดเพื่อพิจารณาอนุมัติให้กู้

ค. คณะกรรมการนัดหมายสมาชิกผู้กู้ทำสัญญาโดยมีผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นสมาชิกกองทุนค้ำประกันสัญญา

ง. สมาชิกผู้กู้เงินเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารออมสิน พร้อมแจ้งหมายเลขบัญชีธนาคารและสมุดเงินฝากแก่คณะกรรมการเพื่อทำการโอนเงินตามที่สมาชิกกู้ไว้

จ. ครบกำหนดสัญญาภายในหนึ่งปี ให้สมาชิกคืนเงินกองทุนหมู่บ้านพร้อมดอกเบี้ยตามอัตราที่กำหนด

(4) ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้กู้เสียค่าปรับตามที่ระเบียบกำหนดหรือได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้

(5) ในกรณีที่ผู้กู้มีได้นำเงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยที่ค้างชำระคืนโดยทันที

(6) ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ ซึ่งนำเงินไปใช้นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในสัญญาเงิน พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันนับจากวันบอกเลิกสัญญา

5) การทำบัญชีและการตรวจสอบ

(1) ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง พร้อมแจ้งให้สมาชิกทราบ

(2) ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำงบการเงินส่งคณะกรรมการติดตามและสนับสนุนระดับอำเภอภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

(3) การจัดสรรกำไร เมื่อสิ้นปีบัญชีหากผลการดำเนินงานของกองทุนมีกำไร คณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิ มาจัดสรรตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

2.2.10 ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ประชาชนมีจิตสำนึกร่วมกันเป็นเจ้าของกองทุน
- 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- 3) คณะกรรมการกองทุนเป็นคนดีมีความรู้ เสียสละและรับผิดชอบ
- 4) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่การคิดการดำเนินการ การติดตามและการรับประโยชน์ร่วมกัน
- 5) มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
- 6) มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การควบคุมหลายขั้นตอน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทุจริตและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด ดังนั้น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นแนวทางหนึ่งส่งเสริมให้ชุมชนมีการบริการด้วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็งในที่สุด โดยมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้บริหารกองทุน คณะกรรมการกองทุนจึงมีความสำคัญต่อการบริหารกองทุนให้เกิดประสิทธิภาพ ละยั่งยืนได้ การวัดความพร้อมของกรรมการกองทุน จึงหมายถึง การวัดความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในด้านวัตถุประสงค์ แนวทางการจัดตั้ง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและการบริหารเงินกองทุน

2.3 หลักการบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

วิธีการทำบัญชีกองทุนสำหรับกิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท

คู่มือการทำบัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2545 : 87) ได้กำหนดให้หลักการในการจัดทำบัญชีอย่างน้อยต้องมี สมุดบัญชี ทะเบียน และรายงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) สมุดบัญชี เป็นสมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับและการจ่ายเงินกองทุนประกอบด้วย
 - 1.1) สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับเพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์
 - 1.2) สมุดบัญชีรายรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท การจ่ายเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับเพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือการโอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ

วิธีการทำบัญชีกองทุนสำหรับกิจกรรมเงินออมของสมาชิกกองทุน

การจัดทำบัญชีอย่างน้อยต้องมีสมุดบัญชี ทะเบียน และรายงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 1) สมุดบัญชีเป็นสมุดบัญชีที่ใช้บันทึกรายละเอียดการรับและการจ่ายเงินกองทุนประกอบด้วย
 - 1.1) สมุดบัญชีรายรับกองทุน (เงินออม) การรับเงินทุกกรณีจะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายรับเพื่อบันทึกควบคุมการรับเงินทุกประเภทเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์
 - 1.2) สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน (เงินออม) การจ่ายเงินทุกกรณีที่จ่ายจากกองทุนเงินออมทรัพย์จะต้องนำมาลงบัญชีในสมุดบัญชีรายจ่ายเพื่อบันทึกควบคุมการจ่ายเงินสดและการจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือการโอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารของกองทุนให้กับผู้รับหรือผู้มีสิทธิ
- 2) ทะเบียน ประกอบด้วย
 - 2.1) ทะเบียนคุมค่าชอกู้ ใช้บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่มายื่นคำชอกู้ (ตามแบบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนด) เพื่อสรุปลงเงินที่ชอกู้และวงเงินที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติให้กู้ในแต่ละเดือนแต่ละปี
 - 2.2) ทะเบียนคุมลูกหนี้รายตัว ใช้บันทึกควบคุมลูกหนี้เงินกู้รายตัวเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและติดตามหนี้โดยแสดงรายละเอียดต่างๆของลูกหนี้ เช่น วงเงินกู้การรับชำระหนี้และยอดเงินคงเหลือทั้ง 2 ทะเบียนข้างต้นให้ใช้รูปแบบและวิธีการบันทึกคุมลูกหนี้เช่นเดียวกันทั้งที่เป็นการกู้จากเงินกองทุน 1 ล้านบาท หรือจากกองทุนเงินออมของสมาชิก
 - 2.3) ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ/ค่าหุ้น/เงินรับฝาก รายตัว ใช้บันทึกควบคุมเงินสดที่สมาชิกลำมาฝากไว้กับกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นเงินออมตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบกับยอดเงินฝากธนาคารและการจ่ายคืนให้แก่สมาชิก
 - 2.4) ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นค่าหุ้น/บริจาค ใช้บันทึกรายละเอียดทรัพย์สินที่สมาชิกขอชำระเป็นค่าหุ้นแทนเงิน แต่จะไม่มีกรบันทึกรับในสมุดรายรับจนกว่าจะมีการจำหน่ายทรัพย์สินนั้นจริงๆ หรือทรัพย์สินที่ได้จากการรับบริจาคโดยปราศจากภาระผูกพัน

รายการระบบการเงินของกองทุนหมู่บ้าน

รายการระบบการเงินของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย

- 1) รายงานรายได้ค่าใช้จ่าย ประจำเดือน / ประจำปี เป็นรายงานที่แสดงผลการดำเนินงาน
- 2) รายงานงบแสดงฐานะการเงิน ประจำเดือน / ประจำปี เป็นรายงานที่แสดงฐานะการเงินของกองทุน ณ วันใดวันหนึ่ง พร้อมรายละเอียดประกอบงบแสดงฐานะการเงิน

รายงานทั้ง 2 รายงาน ให้จัดทำแยกชุดสำหรับกิจกรรมกองทุน 1 ล้านบาท และกิจกรรมเงินออมของสมาชิกเพื่อส่งธนาคารออมสิน/ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์กิจกรรมละ 1 ชุดและเก็บรักษาไว้ที่สำนักงาน 1 ชุด

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน

ความหมายของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายใน หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินงานที่ถูกกำหนดขึ้น โดยคณะกรรมการ ผู้บริหาร ตลอดจนพนักงานทุกระดับในองค์กร ซึ่งพนักงานทุกคนก็จะมีบทบาทความรับผิดชอบร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลในเรื่องของการดำเนินงาน การรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ และนโยบาย ว่าวิธีการดำเนินงานที่กำหนดขึ้นนั้นจะทำให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในได้ (ณัฐพร พันธุ์อุดม และคณะผู้เขียน 2549 ; อุษณา ภัทรมนตรี 2543 ; จันทนา สาขากร นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร 2554)

วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในถูกกำหนดขึ้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลในการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ 3 ด้าน ดังนี้ (ณัฐพร พันธุ์อุดม และคณะผู้เขียน 2549 ; อุษณา ภัทรมนตรี 2543 ; จันทนา สาขากร นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร 2554)

1) ด้านการปฏิบัติงาน (Operation) เพื่อมุ่งเน้นเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ตลอดจนการทำกำไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้ โดยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ มีการป้องกันไม่ให้เกิดสูญหาย ซึ่งอาจมีรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามลักษณะของกิจการ แต่ทั้งนี้ก็ควรจะเป็นวัตถุประสงค์ที่ทำให้องค์กรสามารถแข่งขันกับกิจการอื่นได้ทั้งในด้านราคา คุณภาพ และความพึงพอใจ

2) ด้านการรายงานทางการเงิน (Financial Reporting) เพื่อมุ่งเน้นให้งบการเงินที่เผยแพร่ต่อสาธารณชนไม่ว่าจะเป็นผู้ภายในหรือภายนอกองค์กร มีความเชื่อถือได้และทันต่อเวลา มีการจัดประเภทและการเปิดเผยข้อมูลเหมาะสมซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และไม่แสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริง เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและการตัดสินใจทางธุรกิจของนักบริหาร เจ้าหนี้ ผู้ถือหุ้น และผู้ลงทุนต่อไป

3) ด้านการปฏิบัติให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ และนโยบาย (Compliance with Applicable Laws and Regulations) เพื่อมุ่งเน้นให้การดำเนินธุรกิจสอดคล้อง หรือเป็นไปตาม บทบัญญัติ หรือข้อกำหนดของกฎหมาย นโยบาย ข้อบังคับ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน หรือเกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจนั้น เพื่อป้องกันการถูกฟ้องร้อง เสียชื่อเสียง ตลอดจนป้องกันไม่ให้เกิดการบริหารงานภายในเกิดความสับสน ไม่เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่ได้กำหนดไว้

องค์ประกอบของการควบคุมภายใน

(ณัฐพร พันธุ์อุดม และคณะผู้เขียน 2549 : 4-19) องค์ประกอบของการควบคุมภายใน จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน องค์ประกอบทั้ง 5 นี้มาจากวิถีทางที่ผู้บริหารดำเนินธุรกิจ และเชื่อมโยงเข้าเป็น อันเดียวกับกระบวนการทางการบริหาร แม้ว่าองค์ประกอบนี้จะใช้ได้กับทุก

องค์กร แต่องค์กรขนาดเล็ก และขนาดกลางอาจจัดให้มีขึ้นโดยต่างไปจากองค์กรขนาดใหญ่ได้ โดยการควบคุมภายในขององค์กรขนาดเล็ก และขนาดกลางอาจมีรูปแบบและโครงสร้างที่ง่ายขึ้น

องค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง 5 มีดังนี้

1) สภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) เป็นปัจจัยซึ่งร่วมกันส่งผลให้เกิดมาตรการหรือวิธีการควบคุมขึ้นในองค์กร หรือทำให้บุคลากรให้ความสำคัญกับการควบคุมมากขึ้น หรือทำให้การควบคุมที่มีอยู่ขึ้นได้ผลตามวัตถุประสงค์ขึ้น หรือในกรณีตรงข้ามสภาพแวดล้อมอาจทำให้การควบคุมย่อหย่อนลง สภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในสะท้อนให้เห็นทัศนคติ และการรับรู้ถึงความสำคัญของการควบคุมภายในของบุคลากรระดับต่างๆ ในองค์กร นับตั้งแต่คณะกรรมการบริษัท ฝ่ายบริหาร เจ้าของ และพนักงานโดยทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ความซื่อสัตย์สุจริตและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ
- การสร้างแรงผลักดันโดยระบบการให้ผลประโยชน์ และการใช้สิ่งจูงใจ
- การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร
- การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในองค์กร
- คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ
- ปรัชญาและแนวทางการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
- การจัดโครงสร้างองค์กร
- การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
- นโยบายและวิธีบริหารงานบุคคล

2) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) ทุกองค์กรไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ และไม่ว่าอยู่ในธุรกิจประเภทใดย่อมดำเนินการท่ามกลางความเสี่ยงทางธุรกิจในรูปแบบต่างๆ และสาเหตุแห่งความเสี่ยงมีทั้งที่ สืบเนื่องมาจากปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก จึงมีความจำเป็นที่ทุกธุรกิจจะต้องประเมินเพื่อทราบว่าความเสี่ยงมีอยู่อย่างไร และในเรื่องหรือขั้นตอนใดของงาน เพื่อกำหนดและนำมาตรการการควบคุมที่เหมาะสม และมีประสิทธิผล มาระแວดระวังให้ตรงเรื่องหรือขั้นตอนเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าความเสียหายหรือความผิดพลาดจะไม่เกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็ให้อยู่ในระดับที่ไม่เป็นอันตราย หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ไม่ถึงกับทำให้รายงานการเงิน การบัญชี หรือข้อมูลต่างๆ เชื่อถือไม่ได้ ไม่ถึงกับทำให้ทรัพย์สินขององค์กรไม่ได้รับการดูแล ระวังรักษาให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน และไม่ถึงกับทำให้เกิดการปฏิบัติที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ นโยบายหรือข้อกำหนดใดที่องค์กรต้องปฏิบัติตาม

3) กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) หมายถึง นโยบาย และมาตรการต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าคำสั่งต่างๆ ที่ฝ่ายบริหารกำหนดขึ้น เพื่อลดหรือควบคุมความเสี่ยง ได้รับการตอบสนองและมีการปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งหมายถึงความสำเร็จทางธุรกิจ ความถูกต้องเรียบร้อยสมบูรณ์ของรายงานทางการเงิน การระแວดระวังดูแลทรัพย์สินขององค์กรเป็นอย่างดี และไม่มีการปฏิบัติผิดกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งในสาระสำคัญ ซึ่งกิจกรรมการควบคุมโดยทั่วไปที่สามารถนำไปใช้ได้ในระดับต่างๆ ขององค์กรประกอบไปด้วย

- 3.1) นโยบายและแผนงาน (Policies and Plans)
- 3.2) การสอบทานโดยผู้บริหารสูงสุด (Top Management Review)
- 3.3) การสอบทานโดยผู้บริหารระดับกลาง (Functional Management Review)
- 3.4) การประมวลข้อมูล (Information Processing)
- 3.5) การควบคุมทางกายภาพ (Physical Control)
- 3.6) การแบ่งแยกหน้าที่ (Segregation of Duties)
- 3.7) ดัชนีวัดผลการดำเนินงาน (Performance Indicator)
- 3.8) การจัดทำเอกสารหลักฐาน (Documentation)
- 3.9) การอนุมัติรายการบัญชีและการปฏิบัติงาน
- 3.10) การตรวจสอบการปฏิบัติงานโดยอิสระ

4) ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กร (Information and Communication)

ข้อมูลสารสนเทศ หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารทางการเงิน และข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอื่นๆ ทั้งที่เป็นข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งภายใน และแหล่งภายนอก

ข้อมูลสารสนเทศ มีความจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทุกระดับ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ข้อมูลสารสนเทศโดยเฉพาะข้อมูลสารสนเทศที่มีลักษณะเป็นสิ่งที่บอกเหตุประกอบการพิจารณา สั่งการ ส่วนผู้ปฏิบัติงานมักใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ออกมาจากฝ่ายบริหาร เป็นเครื่องชี้นำทิศทางการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีลักษณะของข้อมูลสารสนเทศที่ดี ได้แก่ ความเหมาะสมกับการใช้ ความถูกต้องสมบูรณ์ ความเป็นปัจจุบัน ความทันเวลา และความสะดวกในการเข้าถึง

การสื่อสาร กระบวนการประมวลผลและผลิตข้อมูลสารสนเทศที่ดี ย่อมขาดประโยชน์หากไม่มีระบบการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประสิทธิภาพของการสื่อสารในที่นี้ หมายถึง การจัดระบบสื่อสารให้ข้อมูลที่จัดทำไว้ดีแล้ว ส่งไปถึงผู้ที่ควรได้รับ หรือมีไว้พร้อมสำหรับผู้ที่ใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้น ณ ฐานข้อมูลขององค์กร ซึ่งผู้มีหน้าที่เข้าถึงได้ และสามารถเรียกมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ

ประสิทธิผลของการสื่อสารในที่นี้ หมายถึง การที่ผู้ได้รับข้อมูลสารสนเทศได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจต่างๆ

ระบบการสื่อสารที่ดี ต้องประกอบด้วยระบบการสื่อสารภายในองค์กรและระบบการสื่อสารภายนอก สำหรับการสื่อสารภายในนั้น นอกจากบุคลากรที่มีภาระหน้าที่ด้านต่างๆ ในองค์กรจะต้องได้รับข้อมูลสารสนเทศที่ใช้สำหรับการบริหาร หรือการปฏิบัติงานในหน้าที่ของแต่ละคนอย่างครบถ้วนเรียบร้อยแล้วทุกคนในองค์กรจะต้องได้รับการสื่อสารที่ชัดเจนจากผู้บริหารสูงสุดว่าบุคลากรทุกคนจะต้องให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมภายในทุกมาตรการที่องค์กรจัดให้มีขึ้น การละเมิดมาตรการควบคุมภายในถือเป็นความบกพร่องหรือความผิดที่ผู้บริหารจะเอาจริงกับการกระทำที่ขาดตกบกพร่องนั้น

5) การติดตามผลและการประเมินผล (Monitoring and Separate Evaluations) การควบคุมภายในขององค์กรหนึ่งจะสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากความมีประสิทธิภาพของมาตรการและระบบการควบคุมภายในแปรเปลี่ยนไปได้เสมอๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรต้องจัดให้มีระบบการติดตามและประเมินผลเพื่อให้ผู้บริหารมีความมั่นใจได้อย่างสมเหตุสมผลอยู่ตลอดเวลาว่า การควบคุมภายในยังมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ

การติดตามและประเมินผล ควรทำอย่างเป็นอิสระโดยผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกแบบมาตรการหรือวางระบบการควบคุมภายในนั้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างตรงไปตรงมาชัดเจน และมีความเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ข้อสรุปที่ได้จากการติดตามและประเมินผลเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อการพิจารณาตัดสินใจคงไว้ หรือตัดทอน หรือเพิ่มเติมระบบการควบคุมภายในที่กำลังจะนำออกมาใช้ หรือที่ใช้อยู่ในองค์กร การติดตามและประเมินผลไม่ควรจัดทำเฉพาะกับระบบหรือมาตรการควบคุมภายในเท่านั้น แต่ควรจัดให้การติดตามและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร และการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ ทุกด้านด้วย

ประโยชน์ของการควบคุมภายใน (ณัฐพร พันธุ์อุดม และคณะผู้เขียน 2549 : 20-21)

1) ประโยชน์สำหรับฝ่ายบริหาร

ระบบการควบคุมภายในที่ดีจะเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้บริหารมีความมั่นใจว่า พนักงานและลูกจ้างได้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง รายงานต่างๆ ที่จัดทำขึ้นถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลาที่กำหนด ตลอดจนมีการป้องกันความผิดพลาดและการทุจริต หรือการสูญหายของทรัพย์สินได้อย่างรัดกุม

2) ประโยชน์สำหรับพนักงานและลูกจ้าง

ระบบการควบคุมภายในจะเป็นเครื่องชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเป็นไปตามนโยบายที่ผู้บริหาร วางไว้ เป็นเครื่องช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3) ประโยชน์สำหรับผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน

ผู้สอบบัญชีและผู้ตรวจสอบภายใน จะใช้ประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานตรวจสอบกิจการที่มีการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยให้การทำงานของผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายในรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4) ประโยชน์สำหรับคณะกรรมการตรวจสอบ

หน้าที่หลักประการหนึ่งของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ การพิจารณาระบบการควบคุมภายในของกิจการว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ กิจการที่มีระบบการควบคุมภายในที่ดีจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบได้

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการควบคุมภายใน

การควบคุมภายในจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ต่อฝ่ายบริหารและคณะกรรมการเท่านั้น หากแต่ไม่ใช่เป็นหลักประกันความเชื่อมั่นอย่างสมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ว่ากิจการ

จะไม่ประสบความสำเร็จ และจะไม่มีความเสี่ยงใดๆ เหลืออยู่เลย ถึงแม้จะมีการออกแบบระบบการควบคุมภายในไว้ดีเพียงใดก็ตาม อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของการควบคุมภายในซึ่งมีอยู่หลายประการ ดังนี้ (ณัฐพร พันธุ์อุดม และคณะผู้เขียน 2549 ; อุษณา ภัทรมนตรี 2543 ; จันทนา สาขาการนิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลาปะพร ศรีจันเพชร 2554)

- 1) การใช้ดุลยพินิจ สำหรับการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ในบางครั้งแม้ว่าจะมีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ก็ตาม หากฝ่ายบริหารตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจที่ไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากข้อจำกัดของข้อมูลที่มีอยู่ในขณะนั้นหรือเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ระบบการควบคุมภายในก็ไม่สามารถเป็นเครื่องมือที่จะช่วยได้ในสถานการณ์เช่นนั้น โดยเฉพาะเมื่อต้องตัดสินใจบ่อยๆ ภายใต้ความกดดันบางประการทางธุรกิจ
- 2) การไม่ปฏิบัติตามระบบ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรซึ่งอยู่ภายใต้ระบบการควบคุม การที่บุคลากร ละเว้นไม่ปฏิบัติตามวิธีการควบคุมภายในที่ได้กำหนดไว้ นั้น ก็จะส่งผลให้ระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ ซึ่งไม่ว่าจะวางระบบไว้ดีเพียงใดก็ไม่อาจเกิดประสิทธิผล หรือไม่สามารถเป็นกลไกและเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานได้
- 3) การแทรกแซงการปฏิบัติงาน ผู้บริหารอาจไม่ดำเนินการตามวิธีปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ เพื่อวัตถุประสงค์อันไม่เหมาะสม โดยการแทรกแซงการปฏิบัติงานหรือยินยอมให้มีการยกเว้น ผ่าฝืนกฎเกณฑ์ ซึ่งกรณีนี้ผู้บริหาร ถือเป็นต้นเหตุแห่งความล้มเหลวของระบบการควบคุมภายในเสียเอง โดยการใช้อำนาจสั่งการในทางที่ไม่ควร หรือให้ยกเว้นกฎเกณฑ์ในสิ่งที่ต้นสั่งการให้ปฏิบัติ
- 4) การสมรู้ร่วมคิด การที่พนักงานตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกัน เพื่อฝ่าฝืนหรือหลีกเลี่ยงระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ เพื่อทำการทุจริตหรือหาผลประโยชน์ร่วมกันโดยมิชอบ ซึ่งการร่วมมือกันทุจริตเช่นนี้นอกจากเป็นเหตุให้การควบคุมภายในไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์แล้ว ยังทำให้ยากต่อการค้นพบการกระทำที่มิชอบนั้นอีกด้วย
- 5) ต้นทุนและประโยชน์ที่ได้รับ บางครั้งต้นทุนจากการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในอาจจะสูง ไม่คุ้มกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งส่วนนี้ผู้บริหารอาจยอมรับความเสี่ยง เมื่อเห็นว่าต้นทุนการควบคุมสูงกว่าผลกระทบบหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น หรือไม่คุ้มกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดระบบควบคุมภายใน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมภายใน

จันทร์เพ็ญ ยศเสณีย์ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าได้แก่ นโยบายกองทุนมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพปัญหา วงเงินกองทุนมีปริมาณเพียงพอต่อสมาชิกด้านกระบวนการ ได้แก่ การได้มาซึ่งระเบียบกองทุน กรรมการกองทุน มาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนมีคุณสมบัติเหมาะสมกับหน้าที่ ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า ใน 10 กองทุน จำนวนสมาชิกที่กู้ต่ำ สุด 18 คน สูงสุด 48 คน จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านคุณภาพชีวิตเมื่อได้รับเงินกู้จากกองทุน พบว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น อาหารการกินเพียงพอขึ้น

ธวัชชัย เวียงภิรมย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ด้านเพศ และสถานภาพการเป็นกรรมการหรือสมาชิกของกองทุน เนื่องจากในสังคมชนบทไทยเพศชายมักจะได้รับการยอมรับและมีบทบาทในสังคมภายนอกมากกว่าเพศหญิง จึงมีการแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารมากกว่า สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาระหนี้สินเนื่องจากผู้ที่มีภาระหนี้สินย่อมมีความต้องการเงินไปชำระหนี้สินของตนเอง จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ และทำความเข้าใจในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เพื่อจะได้ขอกู้ดังกล่าว ในส่วนของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้านนั้นพบว่า ไม่มีปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนต่อความเข้าใจในนโยบายกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากเรื่องของนโยบายเป็นเรื่องของผู้บริหารในระดับสูง

ธิดาพร อินชุม(2554) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาเหตุมาจากคณะกรรมการผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาดความรู้พื้นฐานด้านการจัดทำบัญชีโดยทางปฏิบัติจะเน้นการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจและที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ประกอบกับผู้ที่ทำหน้าที่จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างเพียงพอและทำให้การจัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามระบบมาตรฐานและไม่สามารถนำผลการดำเนินงานในแต่ละปีมาเปรียบเทียบกันได้

ศุภเศรษฐ์ วิศาลสิงห์ , มาโนช เชื้ออบเชย , สุวัฒน์ หาญรัตน์ชัยกุล , สมบัติ มีลักษณะสม และนายบุญรอด หาญองอาจ (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติและอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา โดยศึกษาว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านนำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านหรือไม่ รวมถึง

การบริหารงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วย โดยจัดเก็บข้อมูลจากชาวบ้าน 2 อำเภอ ดังกล่าวข้างต้น จำนวน 300 ครัวเรือน พบว่าไม่มีครัวเรือนใดกู้เงินไปใช้อย่างไม่มีวัตถุประสงค์ เมื่อครบกำหนดชำระเงินคืน สามารถเก็บเงินได้ทั้งต้น ทั้งดอกเบี้ย ตามกำหนด และพบว่าชาวบ้าน เข้าใจ ในระบบการบริหารจัดการมากขึ้น

จากวิจัยดังที่กล่าวมาข้างต้น เป็นวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในหลายๆ หมู่บ้าน หลายๆ พื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่อาจมีวิธีการศึกษาและประเมินผลการควบคุมภายในลักษณะที่ ใกล้เคียงกัน หรือแตกต่างกันไปบ้างตามข้อจำกัดของกองทุนนั้นๆ โดยในการศึกษาผู้ศึกษาจะมีการเก็บ ข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การศึกษาจากคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงาน การศึกษาจากแผนภาพทางเดินเอกสาร ตลอดจนการสังเกตการณ์จากการปฏิบัติงานจริง แล้วนำข้อมูล ที่ได้จากขั้นตอนการทำงานต่างๆ มาวิเคราะห์ โดยทำการประเมินการควบคุมภายในตามกรอบแนวคิด ของ COSO เพื่อนำไปวิเคราะห์จัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในให้กับกองทุน หมู่บ้านต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research Method) โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ประธานกองทุนตรวจสอบบัญชีเหรียญผู้ช่วยเหรียญจำนวนทั้งสิ้น 1,101 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยคำนึงถึงโอกาสและความน่าจะเป็น (Probability Sampling) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างวิธีการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 294 คน รายละเอียดในการคำนวณการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นดังนี้

n คือ ขนาดของประชากร

N คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e คือ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดจากการสุ่มตัวอย่างซึ่งการวิจัยครั้งนี้

กำหนดค่าเท่ากับ $0.05 (e)^2$

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{1,101}{1+1,101(0.05)^2}$$

$$n = 294 \text{ คน}$$

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยคิดตามสัดส่วนของประชากรผลการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
เมือง	47	15 คน
สทิงพระ	79	25 คน
จะนะ	139	44 คน
นาทวี	92	29 คน
เทพา	67	21 คน
สะบ้าย้อย	62	20 คน
ระโนด	81	26 คน
กระแสสินธุ์	22	7 คน
รัตภูมิ	63	20 คน
สะเดา	71	23 คน
หาดใหญ่	103	33 คน
นาหม่อม	29	9 คน
ควนเนียง	46	15 คน
บางกล่ำ	36	11 คน
สิงหนคร	77	24 คน
คลองหอยโข่ง	32	10 คน
เทศบาลนครหาดใหญ่	30	10 คน
เทศบาลนครสงขลา	25	8 คน
รวมทั้งสิ้น	1,101	350 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยเป็นสอบถามที่จัดทำขึ้นเพื่อตอบโจทยความต้องการทางด้านข้อมูลของผู้จัดทำวิจัย ในการที่จะนำข้อมูลมาจัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาต่อไป ซึ่งเก็บข้อมูลเป็นจำนวนทั้งหมด 350 ชุด โดยตัวแบบสอบถามจะเป็นแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ประธานกองทุนตรวจสอบบัญชีเหรัญญิกและผู้ช่วยเหรัญญิกกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีลักษณะเป็น

แบบตรวจสอบรายการแบบ Check list จำนวน 6 ข้อประกอบไปด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือหน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกัน และระยะเวลาในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานและวิธีการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO มาใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการวางระบบการควบคุมภายในให้กับกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

- 1) ศึกษาทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการควบคุมภายใน
- 2) กำหนดขอบข่ายของตัวแปร และนิยามของตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร
- 3) พัฒนาและปรับปรุงแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมขอบข่ายของนิยามที่กำหนดไว้โดยประยุกต์และปรับปรุงจากมาตรฐานการควบคุมภายในของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งได้จัดทำแบบสอบถามจำนวน 350 ชุด สำหรับการเก็บข้อมูลจากคณะดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการนำระบบการควบคุมภายในมาใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน โดยผู้วิจัยจะทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูลยื่นต่อหน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แนบไปพร้อมกับแบบสอบถาม ซึ่งได้รับการพิจารณาจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีการตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรงของข้อมูลจนถูกต้องสมบูรณ์ ครบถ้วน

อีกทั้งผู้วิจัยยังใช้วิธีการสัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในการเก็บข้อมูล โดยจะแบ่งเป็น 2 ส่วนในการสัมภาษณ์ คือ

ส่วนแรก เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างอย่างไม่เป็นทางการ โดยจะให้ผู้ที่ตอบสัมภาษณ์พูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในภาพรวม เกี่ยวกับประเด็นการดำเนินงานต่างๆ ไป และประเด็นที่ผู้ตอบสัมภาษณ์ให้ความสนใจ อันจะส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่สอง เป็นการสัมภาษณ์แบบเฉพาะเจาะจง ส่วนนี้ผู้สัมภาษณ์จะถามในประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์ให้ความสนใจ ซึ่งเป็นต้นเกี่ยวกับการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน โดยจะมีการสอบถามเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานเดิมของกองทุนหมู่บ้าน ระบบการควบคุมภายในที่ทาง

กองทุนหมู่บ้านใช้อยู่เดิม รวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของทางกองทุนหมู่บ้าน ทั้งนี้ แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

3.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยการศึกษา ค้นคว้า จากตำรา เอกสาร ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แหล่งข้อมูลออนไลน์ คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยดำเนินการตามระเบียบวิธีทางสถิติโดยมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 นำข้อมูลปฐมภูมิ ส่วนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า ตำรา เอกสาร รวมทั้งงานวิจัยต่างๆ มาลงรหัสตรวจสอบเพื่อทำการวิเคราะห์และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งเป็นการอธิบายถึงลักษณะข้อมูลต่างๆ ไปที่ได้จากการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจะนำเสนอในรูปแบบของตาราง ร้อยละ และความถี่

3.4.2 นำข้อมูลปฐมภูมิ ส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาทำการตรวจสอบข้อมูล และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง คือนำไปเป็นแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา ซึ่งจากการจัดเก็บข้อมูลในครั้งแรกหากยังมีบางพื้นที่ที่ได้ข้อมูลมาไม่ครบถ้วนตามความต้องนำข้อมูลไปใช้ ผู้วิจัยจะต้องลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกับความต้องการใช้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ (%) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ใช้วิเคราะห์และแปลความหมายของข้อมูลต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้คู่กับค่าเฉลี่ย เพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4 ผลของการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เป็นการศึกษาแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับการวางระบบการควบคุมภายในให้กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้แบบสอบถาม ที่จัดทำขึ้นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อนำมาจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งสิ้น 350 ชุด ผลจากการศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	146	41.71
หญิง	204	58.29
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเป็นเพศหญิงจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 58.29 และเพศชายจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 20 ปี	0	0.00
21 – 30 ปี	31	8.86
31 – 40 ปี	49	14.00
41 – 50 ปี	195	55.71
51 – 60 ปี	64	18.29
61 ปี ขึ้นไป	11	3.14
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มีจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 55.71 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.29 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.86 และมีอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	27	7.71
มัธยมศึกษาตอนต้น	74	21.15
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	153	43.71
อนุปริญญา/ปวส.	85	24.29
ปริญญาตรี	11	3.14
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีจำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 43.71 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 24.29 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.71 และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.14 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือหน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกัน

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
มี	58	16.57
ไม่มี	292	83.43
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือหน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกันจำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 83.43 และไม่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือหน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกันจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 16.57

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระยะเวลาในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	27	7.71
1 – 5 ปี	86	24.57
6 – 10 ปี	194	55.43
10 ปี ขึ้นไป	43	12.29
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานระหว่าง 6 – 10 ปี มีจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 55.43 มีระยะเวลาในการทำงานระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 24.57 ตามลำดับ มีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.29 และมีระยะเวลาในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.71 ตามลำดับ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของ
กองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระบบการควบคุมภายใน

องค์ประกอบ ที่	ระบบการควบคุมภายใน	ค่า เฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความเห็น
1	สภาพแวดล้อมของการควบคุม			
	1.1 ผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ของกองทุนหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด	3.79	.811	มาก
	1.2 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดโครงสร้างองค์กรและสายงาน การบังคับบัญชาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะการ ดำเนินงานของกองทุนฯ	3.52	.941	มาก
	1.3 กองทุนหมู่บ้านมีการมอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบตามสายงานบังคับบัญชาอย่างมีความเหมาะสม	3.71	.879	มาก
	รวม	3.67	.877	มาก
2	การประเมินความเสี่ยง			
	2.1 กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดวัตถุประสงค์โดยมีการ สำรวจจากความต้องการของสมาชิก	3.52	.778	มาก
	2.2 กองทุนหมู่บ้านได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการ ดำเนินงานของกองทุนฯให้สมาชิกรับทราบ	3.57	.881	มาก
	2.3 พนักงานและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมใน การยอมรับวัตถุประสงค์ที่กำหนด	3.50	.863	มาก
	2.4 กองทุนหมู่บ้านมีการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ของการปฏิบัติงาน ความเสี่ยง เพื่อป้องกันหรือลดความ เสี่ยง	3.40	1.059	ปานกลาง
	2.5 ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีสภาพไม่คล่องตัวส่งผล กระทบให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระเงินกู้ตามระยะเวลาที่ กำหนด	3.66	.947	มาก
	2.6 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปีในทุกๆ ปี	3.47	1.012	ปานกลาง
	2.7 มีการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจาก ปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อการบริหารงานของกองทุน หมู่บ้าน	3.41	.838	ปานกลาง
	2.8 กองทุนหมู่บ้านมีการทวงถามลูกหนี้หรือตรวจสอบ โดยการยืนยันยอดกันของลูกหนี้และกองทุนหมู่บ้าน	3.52	.778	มาก

องค์ประกอบ ที่	ปัจจัยด้านการควบคุมภายใน	ค่า เฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความเห็น
	2.9 กองทุนหมู่บ้านมีการประเมินความเสี่ยงในเรื่องการให้ กู้ยืมของสมาชิกโดยตรวจสอบจากลูกหนี้ที่ไม่ชำระเงินกู้	3.43	.901	ปานกลาง
	2.10 กองทุนหมู่บ้านมีการประเมินการดำเนินงานในส่วน ที่มีความเสี่ยงและกำหนดกลไกในการควบคุมเพื่อป้องกัน และลดความผิดพลาด	3.28	.951	ปานกลาง
	2.11 ในแต่ละปีคณะกรรมการมีการวางแผนงานประจำปี และปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ตั้งไว้	3.26	.928	ปานกลาง
	2.12 กองทุนหมู่บ้านมีการประชุมภายในฝ่ายงานเพื่อรับ ฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้ปฏิบัติงานและผลกระทบของ ปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน	3.41	.937	ปานกลาง
	รวม	3.45	.906	ปานกลาง
3	กิจกรรมการควบคุม			
	3.1 กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และ งบประมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุน	3.89	.481	มาก
	3.2 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับทุกฝ่ายงานในกองทุนฯ ไว้อย่างละเอียด	3.27	.502	ปานกลาง
	3.3 กองทุนหมู่บ้านมีการควบคุมภายในที่เหมาะสม และมี การปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามการเปลี่ยนแปลง ในการทำงานของกองทุนฯ	3.68	.470	มาก
	3.4 กองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานโดยจัดฝ่ายงานหรือ สายงานแยกออกจากกัน มีการแบ่งแยกหน้าที่รับ-จ่ายเงิน กับการบันทึกบัญชี และงานเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นการ ป้องกันการเกิดทุจริตภายในหน่วยงาน	3.73	.445	มาก
	3.5 กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดผู้มีอำนาจในการอนุมัติ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินงาน มีการ ตรวจสอบเอกสาร ก่อนการเบิกจ่ายเงิน และการอนุมัติ รายการอย่างละเอียด	3.76	.541	มาก
	3.6 ในการกู้เงินของสมาชิก มีการกำหนดเกณฑ์ในการกู้ เงินไว้อย่างชัดเจน สำหรับคุณสมบัติของผู้กู้ วงเงินกู้ ตลอดจนการค้ำประกันสำหรับวงเงินกู้	3.52	.578	มาก

องค์ประกอบ ที่	ปัจจัยด้านการควบคุมภายใน	ค่า เฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความเห็น
	3.7 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดเก็บเอกสารหลักฐาน โดยมี การจัดเรียงตามลำดับก่อน-หลัง และมีการจัดเก็บตาม ประเภทของเอกสาร	3.31	1.030	ปานกลาง
	3.8 ในการอนุมัติเงินกู้ ทางกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำ สัญญาเงินกู้ยืมทุกครั้ง ทั้งยังมีการติดตามเอกสารหลักฐาน การติดตามทวงถาม สำหรับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระ	3.60	.990	มาก
	รวม	3.56	.630	มาก
4	สารสนเทศและการสื่อสาร			
	4.1 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ของกองทุนฯ ตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้อย่าง สม่ำเสมอ	3.62	.914	มาก
	4.2 กองทุนหมู่บ้านมีการแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกของ กองทุนฯ ทราบอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย การจัดประชุม และผลการ ดำเนินงานของกองทุน	3.22	.859	ปานกลาง
	4.3 กองทุนหมู่บ้านมีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามา ใช้ในการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการปรับปรุงและการ ตรวจสอบระบบสารสนเทศให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ	3.12	.957	ปานกลาง
	รวม	3.33	.910	ปานกลาง
5	การติดตามและประเมินผล			
	5.1 กองทุนหมู่บ้านมีการติดตามและกำกับดูแลการ ปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม	3.40	.954	ปานกลาง
	5.2 กองทุนหมู่บ้านมีการประชุมเพื่อรายงานผลความ คืบหน้าของงานและการชี้แจงข้อมูลการจ่ายเงินคืนของ ลูกหนี้	3.45	1.046	ปานกลาง
	5.3 กองทุนหมู่บ้านมีการประเมินความพึงพอใจของ สมาชิกในเรื่องของการบริการ	3.36	.986	ปานกลาง
	5.4 คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน มีการตรวจสอบ ความรู้ ทักษะ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสม กับการปฏิบัติงานในแต่ละหน้าที่	3.03	.657	ปานกลาง
	รวม	3.31	.910	ปานกลาง

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของ กองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่าสภาพโดยรวมของ กองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วสามารถสรุปได้ดังนี้

- ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม เมื่อพิจารณาแล้วอยู่ในค่าเฉลี่ย 3.67 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ มาก กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดสภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี พบว่าผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อย่างเคร่งครัด มีการจัดโครงสร้างองค์กรและสายงาน การบังคับบัญชาที่ชัดเจน เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงานของกองทุนฯ และมีการมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบตามสายงานบังคับบัญชาเหมาะสม
- ด้านการประเมินความเสี่ยง ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.45 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดวัตถุประสงค์โดยมีการสำรวจจากความต้องการของสมาชิก มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของกองทุนฯ ให้สมาชิกรับทราบ พนักงานและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการยอมรับวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีการทวงถามลูกหนี้หรือตรวจสอบโดยการยืนยันยอดกันของลูกหนี้และกองทุนฯ และในส่วนของปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีสภาพไม่คล่องตัว นั้นค่อนข้างส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ ไม่สามารถชำระเงินกู้ตามระยะเวลาที่กำหนด

ส่วนในเรื่องของการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของการปฏิบัติงาน ความเสี่ยง เพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยง การจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปีในทุกๆ ปี การระบุและประเมินความเสี่ยงที่ อาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน การประเมินความเสี่ยงในเรื่องการให้กู้ยืมของสมาชิกโดยตรวจสอบจากลูกหนี้ที่ไม่ชำระเงินกู้ การประเมินการดำเนินงาน ในส่วนที่มีความเสี่ยงและกำหนดกลไกในการควบคุมเพื่อป้องกันและลดความผิดพลาด การวางแผน งานประจำปีและปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ตั้งไว้ของคณะกรรมการดำเนินงาน และการประชุมภายในฝ่าย งานเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้ปฏิบัติงาน ผลกระทบของปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน เหล่านี้ ทางกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังมีส่วนที่ต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุม ภายในให้เพิ่มมากขึ้น

- ด้านกิจกรรมการควบคุม อยู่ในค่าเฉลี่ย 3.56 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ มาก พบว่าการดำเนินงานด้าน กิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมถือว่าสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO กองทุน หมู่บ้านมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และงบประมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุน มีการควบคุมภายในที่เหมาะสม และมีการปรับปรุง พัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ตามการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของกองทุนฯ มีการดำเนินงานโดยจัดฝ่ายงานหรือสายงาน แยกออกจากกัน มีการแบ่งแยกหน้าที่รับ-จ่ายเงินกับการบันทึกบัญชี และงานเอกสารต่างๆ เพื่อเป็น การป้องกันการเกิดทุจริตภายในหน่วยงาน มีการกำหนดผู้มีอำนาจในการอนุมัติเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินงาน มีการตรวจสอบเอกสาร ก่อนการเบิกจ่ายเงิน และการอนุมัติรายการอย่างละเอียด

ในการกู้เงินของสมาชิก มีการกำหนดเกณฑ์ในการกู้เงินไว้อย่างชัดเจน สำหรับคุณสมบัติของผู้กู้ วงเงินกู้ ตลอดจนการค้ำประกันสำหรับวงเงินกู้ และในการอนุมัติเงินกู้ ทางกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำสัญญาเงินกู้ยืมทุกครั้ง ทั้งยังมีการติดตามเอกสารหลักฐานการติดตามทวงถาม สำหรับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระ

แต่ในส่วนของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับทุกฝ่ายงานในกองทุนฯ และการจัดเก็บเอกสารหลักฐาน ให้มีการจัดเรียงตามลำดับก่อน-หลัง และมีการจัดเก็บตามประเภทของเอกสาร ทางกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

- ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร อยู่ในค่าเฉลี่ย 3.33 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง พบว่าในส่วนของการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนฯ ตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้ทางกองทุนหมู่บ้าน มีการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ เป็นปัจจุบัน แต่ในส่วนของการแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกของกองทุนฯ ทราบเกี่ยวกับการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย การจัดประชุม และผลการดำเนินงานของกองทุน และการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน การปรับปรุงและการตรวจสอบระบบสารสนเทศให้ทันสมัยนั้นยังดำเนินการได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ข่าวสารยังไม่ทั่วถึง และยังมีปัญหาด้านระบบสารสนเทศที่ยังไม่มีการพัฒนาทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานอยู่บ้าง และควรมีการปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ เช่น การปรับปรุง ซ่อมแซมหอกระจายข่าว จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ การแจ้งข่าวสารให้เป็นปัจจุบัน ทางกองทุนหมู่บ้านควรมีการชี้แจงสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนฯ เพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ คณะกรรมการโดยผ่านช่องทางต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว บอร์ดประชาสัมพันธ์

- ด้านการติดตามและประเมินผล ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.31 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง พบว่าทางกองทุนหมู่บ้านมีการติดตามและกำกับดูแลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม มีการประชุมเพื่อรายงานผลความคืบหน้าของงานและการชี้แจงข้อมูลการจ่ายเงินคืนของลูกหนี้ มีการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในเรื่องของการบริการ แต่ในส่วนของการตรวจสอบความรู้ ทักษะความสามารถของผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในแต่ละหน้าที่นั้นทางกองทุนฯ ยังไม่มีการปฏิบัติในส่วนนี้เท่าที่ควร ด้วยข้อจำกัดของการจัดสรรบุคลากรเพื่อทำงานมีค่อนข้างมาก โดยภาพรวมในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่นับว่ายังมีความเสี่ยงมาก เพราะการติดตามหนี้ของทางกองทุนฯ ยังไม่มีความชัดเจนในการตามหนี้ของบุคลากร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญอาจส่งผลให้กองทุนฯ เกิดการขาดสภาพคล่องด้านเงินทุนหมุนเวียน ทางกองทุนฯ ควรมีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน เช่น ทะเบียนคุมเงินกู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้ ทะเบียนคุมดอกเบี้ยเงินกู้ และทางกองทุนฯ ควรมีการกำหนดให้มีการตรวจสอบ เอกสารหลักฐานการเงิน งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน ปีละ 1 ครั้ง จากบุคคลภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งร่วมกับตัวแทน สมาชิกกลุ่ม เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การจัดทำวิจัยเรื่อง แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ สืบเนื่องจากการที่กองทุนหมู่บ้านประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้กองทุนหมู่บ้านมีหนี้ค้างชำระ และเงินขาดบัญชี โดยกองทุนบางแห่งอาจจัดได้ว่าอยู่ในภาวะวิกฤต ไม่ได้ดำเนินกิจการมาเป็นเวลาหลายปีและไม่มีเงินคงเหลือในบัญชีกองทุน ซึ่งปัญหานี้ค้างชำระหรือเงินขาดบัญชี ส่งผลกระทบต่อตรงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการใช้จ่ายเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก ทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายใน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำเสนอแนะแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในเขตจังหวัดสงขลา เพื่อนำผลการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และใช้เป็นแนวทางการควบคุมภายในเกี่ยวกับระบบบัญชีและระบบการทำงานด้านต่างๆ แก่กองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลาต่อไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ประกอบด้วย ประธานกองทุน ตรวจสอบบัญชี เภรัญญิก ผู้ช่วยเพรัญญิก จำนวน 350 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

5.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือหน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกัน และมีระยะเวลาในการทำงานระหว่าง 6 – 10 ปี

5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในการจัดทำแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานในส่วนของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับความปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียด สามารถสรุปได้ดังนี้

การวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา พบว่าในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม มีการจัดทำได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งอยู่ในเกณฑ์ มาก รองลงมาคือด้านกิจกรรมการควบคุม ซึ่งมีการดำเนินงานในส่วนของกิจกรรมการควบคุมอยู่ในเกณฑ์ มาก เช่นกัน

ส่วนในด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล
นั้นอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง ตามลำดับ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 การจัดทำวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายในกองทุน
หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา สำหรับการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาถึงปัญหาการควบคุม
ภายใน และการบริหารความเสี่ยงให้กับกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้ครอบคลุมในการดำเนินงานของ
องค์กร

5.3.2 การจัดทำวิจัยแนวทางในการวางระบบการควบคุมภายใน ผู้ศึกษาต้องมีการสร้างความ
ความเข้าใจที่ค่อนข้างละเอียดในเรื่องการควบคุมภายใน เพื่อให้งานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

จากการศึกษา แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา โดย
ภาพรวมมีสภาพการพัฒนายู่ 5 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยมีสรุปประเด็นและนำมาอภิปรายดังนี้

- ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม อยู่ในเกณฑ์ มาก กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนด
สภาพแวดล้อมของการควบคุมที่ดี พบว่าผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ของกลุ่ม
สัจจะออมทรัพย์อย่างเคร่งครัด มีการจัดโครงสร้างองค์กรและสายงานการบังคับบัญชาที่ชัดเจน
เหมาะสมกับลักษณะการดำเนินงานของกองทุนฯ และมีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตามสาย
งานบังคับบัญชาเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย เวียงภิรมย์ (2545 : บทคัดย่อ) ในเรื่อง
ของปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษาใน
พื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้อ
เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ด้านเพศ และสถานภาพการเป็นกรรมการหรือ
สมาชิกของกองทุน

- ด้านการประเมินความเสี่ยง อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีการกำหนด
วัตถุประสงค์โดยมีการสำรวจจากความต้องการของสมาชิก มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน
ของกองทุนฯ ให้สมาชิกรับทราบ พนักงานและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการยอมรับ
วัตถุประสงค์ที่กำหนด มีการทวงถามลูกหนี้หรือตรวจสอบโดยการยืนยันยอดกันของลูกหนี้และกองทุน
ฯ และในส่วนของปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีสภาพไม่คล่องตัว นั้นค่อนข้างส่งผลกระทบต่อให้ลูกหนี้ไม่
สามารถชำระเงินกู้ตามระยะเวลาที่กำหนด

ส่วนในเรื่องของการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของการปฏิบัติงาน ความเสี่ยง เพื่อ
ป้องกันหรือลดความเสี่ยง การจัดการประชุมใหญ่สามัญประจำปีในทุกๆ ปี การระบุและประเมิน
ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน การ
ประเมินความเสี่ยงในเรื่องการให้กู้ยืมของสมาชิกโดยตรวจสอบจากลูกหนี้ที่ไม่ชำระเงินกู้ การประเมิน
การดำเนินงานในส่วนที่มีความเสี่ยงและกำหนดกลไกในการควบคุมเพื่อป้องกันและลดความผิดพลาด
การวางแผนงานประจำปีและปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ตั้งไว้ของคณะกรรมการดำเนินงาน และการ
ประชุมภายในฝ่ายงานเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้ปฏิบัติงาน ผลกระทบของปัญหาเพื่อหาแนว
ทางแก้ไขร่วมกัน เหล่านี้ทางกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังมีส่วนที่ต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพในการควบคุมภายในให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภเศรษฐ์ วิศาลสิงห์ , มาโนช เชื้ออบเชย , สุวัฒน์ หาญรัตนชัยกุล , สมบัติ มีลักษณะสม และนายบุญรอด หาญองอาจ (2545) ในเรื่องการประเมินนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติและ อำเภोजักราช จังหวัดนครราชสีมา พบว่าไม่มีครัวเรือนใดกู้เงินไปใช้อย่างไม่มีวัตถุประสงค์ เมื่อครบกำหนดชำระเงินคืน สามารถเก็บเงินได้ทั้งต้น ทั้งดอกเบี้ย ตามกำหนด และพบว่าชาวบ้านเข้าใจ ในระบบการบริหารจัดการมากขึ้น

- **ด้านกิจกรรมการควบคุม** อยู่ในเกณฑ์ มาก พบว่าการดำเนินงานด้านกิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมถือว่าสอดคล้องกับแนวคิดการควบคุมภายในของ COSO กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนด นโยบาย แผนงาน และงบประมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับคณะกรรมการและ สมาชิกกองทุน มีการควบคุมภายในที่เหมาะสม และมีการปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามการเปลี่ยนแปลงในการทำงานของกองทุนฯ มีการดำเนินงานโดยจัดฝ่ายงานหรือสายงานแยกออกจากกัน มีการแบ่งแยกหน้าที่รับ-จ่ายเงินกับการบันทึกบัญชี และงานเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดทุจริตภายในหน่วยงาน มีการกำหนดผู้มีอำนาจในการอนุมัติเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินงาน มีการตรวจสอบเอกสาร ก่อนการเบิกจ่ายเงิน และการอนุมัติรายการอย่างละเอียด ในการกู้เงินของ สมาชิก มีการกำหนดเกณฑ์ในการกู้เงินไว้อย่างชัดเจน สำหรับคุณสมบัติของผู้กู้ วงเงินกู้ ตลอดจนการ ค้ำประกันสำหรับวงเงินกู้ และในการอนุมัติเงินกู้ ทางกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำสัญญาเงินกู้ยืมทุกครั้ง ทั้งยังมีการติดตามเอกสารหลักฐานการติดตามทวงถาม สำหรับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระ

แต่ในส่วนของการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับทุกฝ่ายงานในกองทุนฯ และการจัดเก็บ เอกสารหลักฐาน ให้มีการจัดเรียงตามลำดับก่อน-หลัง และมีการจัดเก็บตามประเภทของเอกสาร ทาง กองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม ให้ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ ยศเสนีย์ (2545) ในเรื่องการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าได้แก่ นโยบายกองทุนมีความชัดเจนและสอดคล้องกับสภาพปัญหา วงเงินกองทุนมีปริมาณเพียงพอต่อสมาชิก ด้านกระบวนการ ได้แก่ การได้มาซึ่งระเบียบกองทุน กรรมการกองทุน มาจากการมีส่วนร่วมของ ประชาชนมีคุณสมบัติเหมาะสมกับหน้าที่ ด้านผลการดำเนินงาน พบว่า ใน 10 กองทุน จำนวนสมาชิกที่ กู้ต่ำ สุด 18 คน สูงสุด 48 คน จากการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ด้านคุณภาพชีวิตเมื่อได้รับเงินกู้จากกองทุน พบว่ามีรายได้เพิ่มขึ้น อาหารการกินเพียงพอขึ้น

- **ด้านการสารสนเทศและการสื่อสาร** อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง พบว่าในส่วนของการจัดทำ รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนฯ ตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้ทางกองทุนหมู่บ้านมีการ จัดทำอย่างสม่ำเสมอ เป็นปัจจุบัน แต่ในส่วนของการแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกของกองทุนฯ ทราบ เกี่ยวกับการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย การจัดประชุม และผลการดำเนินงานของกองทุน และการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน การปรับปรุงและการตรวจสอบระบบ สารสนเทศให้ทันสมัยนั้นยังดำเนินการได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การประชาสัมพันธ์ข่าวสารยังไม่ทั่วถึง และยังมีปัญหาด้านระบบสารสนเทศที่ยังไม่มีการพัฒนาทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานอยู่บ้าง และควรมีการปรับปรุงระบบประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ เช่น การ ปรับปรุง ซ่อมแซมหอกระจายข่าว จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ การแจ้งข่าวสารให้เป็นปัจจุบัน ทาง กองทุนหมู่บ้านควรมีการชี้แจงสถานการณ์ทางการเงินของกองทุนฯ เพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจ

คณะกรรมการโดยผ่านช่องทางต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว บอร์ดประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชัย เวียงภิรมย์ (2545 : บทคัดย่อ) ในเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม ด้านเพศ และสถานภาพการเป็นกรรมการหรือสมาชิกของกองทุน เนื่องจากในสังคมชนบทไทยเพศชายมักจะได้รับการยอมรับและมีบทบาทในสังคมภายนอกมากกว่าเพศหญิง จึงมีการแลกเปลี่ยนความรู้ข่าวสารมากกว่า

- **ด้านการติดตามและประเมินผล** อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง พบว่าทางกองทุนหมู่บ้านมีการติดตามและกำกับดูแลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม มีการประชุมเพื่อรายงานผลความคืบหน้าของงานและการชี้แจงข้อมูลการจ่ายเงินคืนของลูกหนี้ มีการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในเรื่องของการบริการ แต่ในส่วนของ การตรวจสอบความรู้ ทักษะ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในแต่ละหน้าที่นั้นทางกองทุนฯ ยังไม่มีการปฏิบัติในส่วนนี้เท่าที่ควร ด้วยข้อจำกัดของการจัดสรรบุคลากรเพื่อทำงานมีค่อนข้างมาก โดยภาพรวมในด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่นับว่ายังมีความเสี่ยงมาก เพราะการติดตามหนี้ของทางกองทุนฯ ยังไม่มีความชัดเจนในการตามหนี้ของบุคลากร ทำให้เกิดปัญหาหนี้สูญอาจส่งผลให้กองทุนฯ เกิดการขาดสภาพคล่องด้านเงินทุนหมุนเวียน ทางกองทุนฯ ควรมีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงินให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เช่น ทะเบียนคุมเงินกู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้ ทะเบียนคุมดอกเบี้ยเงินกู้ และทางกองทุนฯ ควรมีการกำหนดให้มีการตรวจสอบ เอกสารหลักฐานการเงิน งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน ปีละ 1 ครั้ง จากบุคคลภายนอกที่ได้รับการแต่งตั้งร่วมกับตัวแทน สมาชิกกลุ่ม เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาพร อินชุม (2554) ในเรื่อง ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาเหตุมาจากคณะกรรมการผู้จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ขาดความรู้พื้นฐานด้านการจัดทำบัญชีโดยทางปฏิบัติจะเน้นการจัดทำบัญชีตามความเข้าใจและที่เคยปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ประกอบกับผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชีส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างเพียงพอและทำให้การจัดทำบัญชีไม่เป็นไปตามระบบมาตรฐานและไม่สามารถนำผลการดำเนินงานในแต่ละปีมาเปรียบเทียบกันได้

บรรณานุกรม

- จันทนา สาขากร, นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร. (2557). การควบคุมภายในและการตรวจสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. 2548. แนวทางการปฏิบัติการตรวจสอบภายใน. กรุงเทพมหานคร: คู่มือเบส จำกัด.
- ณัฐพร พันธุ์อุดมและคณะ, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและสมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. 2549. แนวทางการควบคุมภายในที่ดี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- อุษณา ภัทรมนตรี. 2550. “การตรวจสอบภายในสมัยใหม่”. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- “มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (Internal Standards for the Professional Practice of Internal Auditing)” ฉบับ พ.ศ. 2547. สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการและชุมชนแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี.
- จันทร์เพ็ญ ยศเสณีย์ (2545). การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน : ศึกษากรณีกองทุนหมู่บ้านในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปริญญา นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธวัชชัย เวียงภิรมย์ (2545 : บทคัดย่อ). ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ : กรณีศึกษาในพื้นที่อำเภอคลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ธิดาพร อินชุม(2554). ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง: กรณีศึกษา อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศุภเศรษฐ์ วิศาลสิงห์, มาโนช เชื้ออบเชย, สุวัฒน์ หาญรัตนชัยกุล, สมบัติ มีลักษณะสม และนาย บุญรอด หาญองอาจ (2545). การประเมินนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติและอำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: สถาบันบัณฑิตพัฒนา-บริหารศาสตร์.

สำนักกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เรื่อง ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้าน. แหล่งที่มา: <http://www.villagefund.or.th> , สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2559

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการจัดทำวิจัย ของสาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาลัยรัถภูมิ เรื่อง แนวทางการวางระบบการควบคุมภายในกองทุนหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานและวิธีการวางระบบการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO มาใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการวางระบบการควบคุมภายในให้กับกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน

1. เพศ	() ชาย	() หญิง
2. อายุ	() ไม่เกิน 20 ปี	() 21 - 30 ปี
	() 31 - 40 ปี	() 41 - 50 ปี
	() 51 - 60 ปี	() 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา	() ประถมศึกษา	
	() มัธยมศึกษาตอนต้น	
	() มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	
	() อนุปริญญา/ปวส.	
	()ปริญญาตรี	
	() สูงกว่าปริญญาตรี	

4. ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับกองทุนหรือหน่วยงานอื่นที่ลักษณะการทำงานใกล้เคียงกัน

มี

ไม่มี

5. ระยะเวลาในการทำงาน

น้อยกว่า 1 ปี

1 - 5 ปี

6 - 10 ปี

10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานและวิธีการวางระบบการควบคุมภายในของ
กองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา

องค์ประกอบ ที่	ระบบการควบคุมภายใน	มี/ใช่	ไม่มี/ ไม่ใช่	หมายเหตุ
1	สภาพแวดล้อมของการควบคุม			
	1.1 ผู้ปฏิบัติงานมีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ของกองทุนหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด			
	1.2 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดโครงสร้างองค์กรและสายงาน การบังคับบัญชาที่ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะการ ดำเนินงานของกองทุนฯ			
	1.3 กองทุนหมู่บ้านมีการมอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบตามสายงานบังคับบัญชาอย่างมีความเหมาะสม			
2	การประเมินความเสี่ยง			
	2.1 กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดวัตถุประสงค์โดยมีการ สำรวจจากความต้องการของสมาชิก			
	2.2 กองทุนหมู่บ้านได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ในการ ดำเนินงานของกองทุนฯให้สมาชิกรับทราบ			
	2.3 พนักงานและสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมใน การยอมรับวัตถุประสงค์ที่กำหนด			
	2.4 กองทุนหมู่บ้านมีการประชุมเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ของการปฏิบัติงาน ความเสี่ยง เพื่อป้องกันหรือลดความ เสี่ยง			
	2.5 ปัญหาด้านเศรษฐกิจที่มีสภาพไม่คล่องตัวส่งผล กระทบให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระเงินกู้ตามระยะเวลาที่ กำหนด			
	2.6 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดการประชุมใหญ่สามัญ ประจำปีในทุกๆ ปี			
	2.7 มีการระบุและประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจาก ปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อการบริหารงานของกองทุน หมู่บ้าน			
	2.8 กองทุนหมู่บ้านมีการทวงถามลูกหนี้หรือตรวจสอบ โดยการยืนยันยอดกันของลูกหนี้และกองทุนหมู่บ้าน			

องค์ประกอบ ที่	ปัจจัยด้านการควบคุมภายใน	มี/ใช่	ไม่มี/ ไม่ใช่	หมายเหตุ
	2.9 กองทุนหมู่บ้านมีการประเมินความเสี่ยงในเรื่องการให้ กู้ยืมของสมาชิกโดยตรวจสอบจากลูกหนี้ที่ไม่ชำระเงินกู้			
	2.10 กองทุนหมู่บ้านมีการประเมินการดำเนินงานในส่วน ที่มีความเสี่ยงและกำหนดกลไกในการควบคุมเพื่อป้องกัน และลดความผิดพลาด			
	2.11 ในแต่ละปีคณะกรรมการมีการวางแผนงานประจำปี และปฏิบัติตามแผนงานที่ได้ตั้งไว้			
	2.12 กองทุนหมู่บ้านมีการประชุมภายในฝ่ายงานเพื่อรับ ฟังปัญหาที่เกิดขึ้นของผู้ปฏิบัติงานและผลกระทบของ ปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน			
3	กิจกรรมการควบคุม			
	3.1 กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน และ งบประมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้กับ คณะกรรมการและสมาชิกกองทุน			
	3.2 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับทุกฝ่ายงานในกองทุนฯ ไว้อย่างละเอียด			
	3.3 กองทุนหมู่บ้านมีการควบคุมภายในที่เหมาะสม และมี การปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามการเปลี่ยนแปลง ในการทำงานของกองทุนฯ			
	3.4 กองทุนหมู่บ้านมีการดำเนินงานโดยจัดฝ่ายงานหรือ สายงานแยกออกจากกัน มีการแบ่งแยกหน้าที่รับ-จ่ายเงิน กับการบันทึกบัญชี และงานเอกสารต่างๆ เพื่อเป็นการ ป้องกันการเกิดทุจริตภายในหน่วยงาน			
	3.5 กองทุนหมู่บ้านมีการกำหนดผู้มีอำนาจในการอนุมัติ เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินงาน มีการ ตรวจสอบเอกสาร ก่อนการเบิกจ่ายเงิน และการอนุมัติ รายการอย่างละเอียด			
	3.6 ในการกู้เงินของสมาชิก มีการกำหนดเกณฑ์ในการกู้ เงินไว้อย่างชัดเจน สำหรับคุณสมบัติของผู้กู้ วงเงินกู้ ตลอดจนการค้ำประกันสำหรับวงเงินกู้			

องค์ประกอบ ที่	ปัจจัยด้านการควบคุมภายใน	มี/ใช่	ไม่มี/ ไม่ใช่	หมายเหตุ
	3.7 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดเก็บเอกสารหลักฐาน โดยมีการจัดเรียงตามลำดับก่อน-หลัง และมีการจัดเก็บตามประเภทของเอกสาร			
	3.8 ในการอนุมัติเงินกู้ ทางกองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำสัญญาเงินกู้ยืมทุกครั้ง ทั้งยังมีการติดตามเอกสารหลักฐานการติดตามทวงถาม สำหรับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระ			
4	สารสนเทศและการสื่อสาร			
	4.1 กองทุนหมู่บ้านมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของกองทุนฯ ตามนโยบาย และแผนงานที่วางไว้อย่างสม่ำเสมอ			
	4.2 กองทุนหมู่บ้านมีการแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกของกองทุนฯ ทราบอย่างสม่ำเสมอ เกี่ยวกับการดำเนินงาน การเปลี่ยนแปลงนโยบาย การจัดประชุม และผลการดำเนินงานของกองทุน			
	4.3 กองทุนหมู่บ้านมีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการปรับปรุงและการตรวจสอบระบบสารสนเทศให้ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ			
5	การติดตามและประเมินผล			
	5.1 กองทุนหมู่บ้านมีการติดตามและกำกับดูแลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม			
	5.2 กองทุนหมู่บ้านมีการประชุมเพื่อรายงานผลความคืบหน้าของงานและการชี้แจงข้อมูลการจ่ายเงินคืนของลูกหนี้			
	5.3 กองทุนหมู่บ้านมีการประเมินความพึงพอใจของสมาชิกในเรื่องของการบริการ			
	5.4 คณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้าน มีการตรวจสอบความรู้ ทักษะ ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในแต่ละหน้าที่			

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO มาใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในจังหวัดสงขลา

องค์ประกอบที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม (Control Environment) เป็นปัจจัยซึ่งร่วมกันส่งผลให้เกิดมาตรการหรือวิธีการควบคุมขึ้นในองค์กร หรือทำให้บุคลากรให้ความสำคัญกับการควบคุมมากขึ้น หรือทำให้การควบคุมที่มีอยู่นั้นได้ผลตามวัตถุประสงค์ดีขึ้น หรือในกรณีตรงข้ามสภาพแวดล้อมอาจทำให้การควบคุมย่อหย่อนลง สภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในสะท้อนให้เห็นทัศนคติ และการรับรู้ถึงความสำคัญของการควบคุมภายในของบุคลากรระดับต่างๆ ในองค์กร นับตั้งแต่คณะกรรมการบริษัท ฝ่ายบริหาร เจ้าของ และพนักงานโดยทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ความซื่อสัตย์สุจริตและจรรยาบรรณในการดำเนินธุรกิจ
- การสร้างแรงผลักดันโดยระบบการให้ผลประโยชน์ และการใช้สิ่งจูงใจ
- การพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร
- การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในองค์กร
- คณะกรรมการบริษัทและคณะกรรมการตรวจสอบ
- ปรัชญาและแนวทางการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
- การจัดโครงสร้างองค์กร
- การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ
- นโยบายและวิธีบริหารงานบุคคล

ปัญหาและอุปสรรค : ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการวางระบบการควบคุมภายในให้กับกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดสงขลา

1) ด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) ด้านการประเมินความเสี่ยงของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3) ด้านกิจกรรมการควบคุมของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4) ด้านข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารในองค์กรของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5) ด้านการติดตามผลและการประเมินผลของการควบคุมภายในของกองทุนหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)	นางสาวฐิติมา จุลจินดา
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)	MissThitima Juljinda
วัน เดือน ปีเกิด	15 สิงหาคม 2527
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี มทร.ศรีวิชัย วิทยาลัยรัตภูมิ
ประวัติการศึกษา	- ปริญญาโท บัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต (การบัญชี) สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ชื่อ - ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย)	นางพัชรินทร์ บุญนุ่น
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)	Mrs.Patcharin Bunnoon
วัน เดือน ปีเกิด	20 สิงหาคม 2517
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์สาขาวิชาการบัญชี มทร.ศรีวิชัย วิทยาลัยรัตภูมิ
ประวัติการศึกษา	- ปริญญาเอก ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม - ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยภาคกลาง - ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มสธ. - ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษา มสธ.